

College-examen schriftelijk

**Voor dit examen zijn maximaal 45 punten te behalen;
het examen bestaat uit 45 meerkeuzevragen.**

Beantwoord alle vragen op het antwoordblad.

Deze opgaven zijn geheim en dienen na het examen weer ingeleverd te worden!

- 1p 1 Welk woord verwijst naar een politiek systeem waarbij het volk direct of indirect invloed heeft op de besluitvorming?
- A christendemocratie
 - B democratie
 - C dictatuur
 - D liberalisme
- 1p 2 Welke van de volgende voorbeelden is een maatschappelijk probleem?
- A Bij eb valt het strand deels droog en ben je ineens ver van de zee.
 - B De airco van de winkel is stuk en nu is het er erg warm.
 - C Door de regen is de hond helemaal nat en dat ruikt vies in huis.
 - D Het klimaat verandert waardoor de zeespiegel stijgt.
- 1p 3 Waarom mag de politie in sommige gevallen geweld, zoals de wapenstok, gebruiken? De politie heeft:
- A formele macht en dat staat in de wet omschreven.
 - B heel veel gezag en dus mogen ze dat.
 - C heel weinig gezag en het gebruik van geweld is nodig om meer gezag te krijgen.
 - D veel informele macht vanwege het dragen van een uniform.
- 1p 4 Hulpverleners van ambulances krijgen tijdens hun werk soms te maken met gewelddadige omstanders. Veel mensen in onze samenleving zijn hier erg boos over, omdat:
- A ambulancepersoneel niet opgeleid is in het terugvechten.
 - B dit botst met de normen en waarden van de dominante cultuur.
 - C er een stereotype beeld over de ambulancemedewerkers kan ontstaan.
 - D het ervoor zorgt dat hulpverleners negatief in de media komen.
- 1p 5 Welke bewering is juist als je denkt aan de positie van iemand op de 'maatschappelijke ladder'?
- A Hoe hoger je staat, hoe meer status je hebt.
 - B Hoe hoger je staat, hoe minder talent, geld en aanzien je hebt.
 - C Hoe lager je staat, hoe meer mensen tegen je op kijken.
 - D Hoe lager je staat, hoe moeilijker de studie was die je hebt gevolgd.
- 1p 6 Op de maatschappelijke ladder kun je stijgen en dalen. Hoe noemen we dit?
- A socialisme
 - B socialisatieproces
 - C sociale mobiliteit
 - D sociale vaardigheden

- 1p 7 Bij maatschappijleer moet je feiten en meningen kunnen onderscheiden. Welke van de volgende beweringen is een feit?
- A Op de foto in de krant staat een huis in brand. De brand is vast aangestoken.
 - B Op X (voorheen Twitter) schrijft een persoon dat immigratie een probleem is. De persoon zal wel een racist zijn.
 - C Veel mensen weten wie de koning is, maar veel minder mensen kennen hem persoonlijk.
 - D “Zonder smartphones gaan mensen socialer met elkaar om”, zegt een docent.
- 1p 8 Welke van de volgende stellingen over ‘macht en gezag’ is juist of onjuist?
- I Een Tweede Kamerlid heeft gezag, omdat hij/zij is gekozen door het volk.
 - II Een minister heeft macht, omdat hij/zij wetten kan maken en beleid uitvoert.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.
- 1p 9 Om je mening te onderbouwen gebruik je argumenten. Een argument kan objectief of subjectief zijn. Wat is het verschil?
- A Bij objectief doe je geen eigen onderzoek, bij subjectief juist wel.
 - B Bij objectief gebruik je de kennis die je van anderen hebt overgenomen, bij subjectief gebruik je feiten uit de media.
 - C Bij objectief gebruik je feiten om je argument te ondersteunen, bij subjectief niet.
 - D Bij objectief vraag je vrienden om bevestiging en bij subjectief raadpleeg je onafhankelijke bronnen.
- 1p 10 Welke van de onderstaande zinnen bevat **geen** vooroordeel?
- A Een dialect klinkt heel dom.
 - B In Duitsland is de officiële taal Duits.
 - C Italianen kunnen heel goed voetballen.
 - D Omdat jij hier niet geboren bent, snap jij onze cultuur niet.
- 1p 11 Wat kan negatieve invloed hebben op de sociale mobiliteit in een samenleving?
- A Als alle burgers gelijke kansen krijgen.
 - B Een sterke focus op individuele verdiensten en prestaties.
 - C Het ontbreken van sociale normen en waarden.
 - D Ongelijke toegang tot onderwijs en werkgelegenheid.

- 1p **12** Welk woord hoort bij de volgende beschrijving?
'Een groep mensen die gezamenlijk opkomt voor algemene belangen.'
- A** een actiegroep
 - B** een politieke partij
 - C** een subcultuur
 - D** het gezin
- 1p **13** Emancipatie is een proces waarin mensen worden bevrijd van:
- A** armoede
 - B** discriminatie
 - C** onwetendheid
 - D** vooroordelen
- 1p **14** Over welk begrip gaat het volgende rijm?
'Hiervan valt veel te leren,
Imiteren van anderen helpt ons integreren.
Sociale normen en gedrag worden ons bijgebracht,
Een proces dat onze identiteit en cultuur verzacht.'
- A** beeldvorming
 - B** sociale controle
 - C** sociale media
 - D** socialisatieproces
- 1p **15** Welke van de volgende stellingen over democratie is juist of onjuist?
- I** In de democratie duurt het vaak langer om een beslissing te nemen dan in een dictatuur.
 - II** In een democratie is de welvaart vaak gelijk verdeeld dan in een dictatuur.
- A** Alleen I is juist.
 - B** Alleen II is juist.
 - C** I en II zijn beide juist.
 - D** I en II zijn beide onjuist.
- 1p **16** Mensen kopen steeds vaker een huisdier zonder goed na te denken over de gevolgen. Veel dieren worden vervolgens gedumpt bij dierenasiels, waardoor die snel vol raken. Op de website van een politieke partij staat dat de minister snel een wet moet maken die impulsaankopen van huisdieren tegengaat. Bij welke politieke stroming past deze politieke partij het best?
- A** de christendemocratische stroming
 - B** de ecologische stroming
 - C** de liberale stroming
 - D** de socialistische stroming

- 1p 17 Tijdens de opvoeding worden veel traditionele rolpatronen overgedragen. Rolpatronen veranderen in de loop der tijd. Wat is een juist voorbeeld van een veranderend rolpatroon?
- A Een man die zijn zoon leert hoe je het gras maait.
 - B Een meisje dat kiest voor de opleiding tot vrachtwagenchauffeur.
 - C Een moeder die samen met haar dochter de was doet.
 - D Een jongen die voor zijn verjaardag nieuwe voetbalschoenen wil.
- 1p 18 Welke van de volgende stellingen over socialisatie is juist of onjuist?
- I Imitatie is een manier van leren.
 - II Een sportvereniging is een socialiserende institutie.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.
- 1p 19 Welke combinatie gaat alleen over aangeleerde eigenschappen?
- A ademen – fietsen – voetballen
 - B lopen – zwemmen – praten
 - C slikken – boksen – zitten
 - D zien – rennen – hinkelen
- 1p 20 Welke van de volgende stellingen over discriminatie en vooroordelen is juist of onjuist?
- I In de grondwet staat dat discriminatie verboden is.
 - II Een vooroordeel kan niet leiden tot discriminatie.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.

Tekst 1

Korfbalveld dwars over voetbalveld was niet zo slim, geeft gemeente toe

- I De gemeente Oss heeft een korfbalveld aangelegd. Dat korfbalveld ligt nu dwars over het voetbalveld dat er al lag, tot woede van de buurtbewoners.
- II 'Daarom is het plan aangepast. Het nieuwe korfbalveld wordt nu naast het voetbalveld aangelegd. Dat voetbalveld blijft op de huidige plaats liggen', zo laat de gemeente weten.
- III Het korfbalveld is er gekomen, nadat twee kinderen een brief stuurden naar de gemeente. Daarmee is de gemeente aan de slag gegaan.
- IV 'Achteraf kun je vaststellen dat we dit iets te voortvarend hebben gedaan. Een aantal buurtbewoners was hier niet zo blij mee', zegt de woordvoerder van de gemeente. Dus worden de plannen nu aangepast.
- V Hoeveel het huidige veld gekost heeft en hoeveel het gaat kosten om het veld weer te verleggen, kan de gemeente nog niet zeggen. Ook kon niet direct uitgelegd worden waarom ervoor gekozen is om het veld nu dwars over het voetbalveld aan te leggen.
- VI De korfbalpaal staat nu net naast het voetbalveld, maar dat zorgt voor gevaarlijke situaties. 'Als je de bal aanneemt en richting het doel rent, klap je zo tegen zo'n paal aan', vertelde een buurtbewoner.
- VII Er werd een bewonersbijeenkomst ingelast. Daar kwamen maandagavond dertig mensen op af. Over een paar weken worden de buurtbewoners bijgepraat over de nieuwe plannen, volgens een woordvoerder van de gemeente. Dan wordt de inrichting van de sportvelden verder bekeken.

Vrij naar: De Gelderlander

Gebruik tekst 1 bij de vragen 21 tot en met 25.

- 1p 21 Voetballen en korfballen zijn twee voorbeelden van aangeleerd gedrag. Wat gaat nog meer over aangeleerd gedrag?
- A gebarentaal en koken
 - B gebarentaal en talent
 - C koken en kruipen
 - D talent en geloof

- 1p **22** Welke van de volgende stellingen over maatschappelijke problemen is juist of onjuist?
- I Het aanleggen van een korfbalveld dwars over het voetbalveld in de gemeente Oss is een maatschappelijk probleem.
 - II Alle maatschappelijke problemen gaan over geldverspilling door de overheid.
- A** Alleen I is juist.
B Alleen II is juist.
C I en II zijn beide juist.
D I en II zijn beide onjuist.
- 1p **23** Welke van de volgende stellingen over de politieke agenda en het sluiten van een compromis is juist of onjuist?
- I De twee kinderen die een brief stuurden naar de gemeente (alinea III) hebben het onderwerp 'korfbalveld' op de politieke agenda gezet.
 - II De twee kinderen die een brief stuurden naar de gemeente hebben een compromis bereikt.
- A** Alleen I is juist.
B Alleen II is juist.
C I en II zijn beide juist.
D I en II zijn beide onjuist.
- 1p **24** Welke twee uitspraken over tekst 1 zijn subjectief?
- 1 Dat de korfbalpaal net naast het voetbalveld staat kan leiden tot gevaarlijke situaties voor de sporters. (zie alinea VI)
 - 2 Mensen vinden het belachelijk dat de gemeente niet kan zeggen wat het gaat kosten om het veld weer te verleggen. (zie alinea V)
 - 3 Het voetbalveld blijft op de oude plek en het nieuwe korfbalveld wordt ernaast aangelegd. (zie alinea II)
 - 4 Op de ingelaste bewonersbijeenkomst kwamen maandagavond maar heel weinig mensen af. (zie alinea VII)
- A** 1 en 2
B 2 en 3
C 1 en 4
D 2 en 4
- 1p **25** In tekst 1 staat 'Er werd een bewonersbijeenkomst ingelast.' (alinea VII) Inspraak en overleg zijn hier een voorbeeld van:
- A** een democratie en stemrecht
B een democratie en vrijheid van vereniging en vergadering
C een dictatuur en vrijheid van meningsuiting
D een dictatuur en vrijheid van vereniging en vergadering

Tekst 2

Ministerie waarschuwt voor risico's van crypto: 'Valkuilen en te hoge verwachtingen'

- I Het Ministerie van Financiën wil met de campagne 'Slim in Crypto' jongeren waarschuwen voor de 'valkuilen en te hoge verwachtingen' van cryptomunten.
- II Crypto's winnen aan populariteit onder jongeren. Maar de informatie die jongeren erover hebben, zouden ze vooral tot zich nemen via financiële influencers, zogenoemde **finfluencers**. Maar die zijn volgens het ministerie lang niet altijd neutraal en transparant.
- III Op sociale media wordt de jongvolwassen kijker beloofd dat ook hij of zij financiële vrijheid kan krijgen door te investeren in cryptomunten. Je ziet online filmpjes van jongens die op Bali rondlopen en beloven dat als je hun advies volgt, je ook zo snel miljonair kunt worden. Jongeren zijn daar soms vatbaar voor.
- IV Geloof niet alles wat je ziet op sociale media, is het advies.

Crypto: is een verzamelnaam voor digitaal geld.

Vrij naar: Nos.nl

Gebruik tekst 2 bij de vragen 26 tot en met 35.

- 1p 26 Op welke manier probeert het ministerie met de campagne 'Slim in Crypto' (alineä I) invloed uit te oefenen?
- A adviseren
 - B belonen
 - C stereotyperen
 - D straffen
- 1p 27 Jongeren zullen volgens het ministerie soms vatbaar zijn voor finfluencers. (alineä III)
Welke van de volgende stellingen is juist of onjuist?
- I Jongeren worden misleid met online filmpjes op sociale media.
 - II Jongeren willen graag rijk worden en krijgen een eenzijdig beeld voorgeschoteld door de finfluencers.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.

- 1p 28 Waarom vindt het ministerie het belangrijk om jongeren te waarschuwen?
Het ministerie:
- A is bang dat de jongeren geen belasting gaan betalen over hun cryptomunten.
 - B wil niet dat de jongeren naar Bali emigreren.
 - C wil niet dat er nieuwe miljonnairs bijkomen.
 - D wil voorkomen dat jongeren hun leven beginnen met hoge schulden.
- 1p 29 Waarom is het risico op nepnieuws (desinformatie) vooral bij sociale media (alinea III) zo groot?
- A De meest gebruikte taal op sociale media is Engels.
 - B Er zijn veel regels waar sociale media aan moeten voldoen.
 - C Iedereen kan berichten (content) plaatsen.
 - D Je moet heel veel technische kennis hebben om sociale media te kunnen gebruiken.
- 1p 30 Welk machtsmiddel gebruikt het ministerie door te waarschuwen?
- A aantal
 - B charisma (uitstraling)
 - C geweld
 - D kennis
- 1p 31 Voor de campagne 'Slim in crypto' gebruikt het ministerie vooral de traditionele media, zoals de krant en televisie. Bij wie komt de waarschuwing dan voornamelijk terecht?
- A De ouder(s)/verzorger(s) van de jongeren, want die generatie is de traditionele media gewend.
 - B De ouder(s)/verzorger(s) van de jongeren, want zij zijn voor de jongeren verantwoordelijk.
 - C Jongeren, want die worden door het ministerie gewaarschuwd.
 - D Jongeren, want zij zijn de kwetsbare groep.
- 1p 32 Welke van onderstaande oplossingen kan de minister van Financiën gebruiken om de waarschuwing kracht bij te zetten?
- I Een informatiecampagne starten.
 - II Een verbod op cryptohandel onder de leeftijd van 35 jaar instellen.
 - III Bepalen wat de finfluencers mogen publiceren.
- A Alleen I is juist.
 - B I en II zijn juist.
 - C II en III zijn juist.
 - D I, II en III zijn allemaal juist.

- 1p 33 De influencers in tekst 2 maken gebruik van beeldvorming. Welke zin past daar het beste bij?
- A Een goede opleiding is belangrijk voor je toekomst.
 - B Gratis geld bestaat niet.
 - C Hard werken loont.
 - D Met niets doen kun je miljonair worden.
- 1p 34 Welke waarde past goed bij de waarschuwing vanuit het ministerie?
- A respect
 - B trouw
 - C vaderlandsliefde
 - D verantwoordelijkheid
- 1p 35 Is het risico dat jongeren lopen bij investeren in cryptomunten een maatschappelijk probleem?
- A Ja, omdat het jongeren betreft.
 - B Ja, want er is media-aandacht en de politiek heeft er een mening over.
 - C Nee, het probleem leeft niet bij de bevolking en van veel verschillende meningen is (nog) geen sprake.
 - D Nee, dat risico lopen alle investeerders, niet alleen jongeren.

Tekst 3

Amsterdam wil minder B&B's* in druk stadscentrum

Het stadsbestuur van Amsterdam wil minder Bed and Breakfasts (B&B's) toestaan in drukke wijken. De B&B-eigenaren in de binnenstad verzetten zich hiertegen. Het stadsbestuur wil de regels aanpassen om de plannen mogelijk te maken. Het maximum aantal B&B's moet omlaag. Het gaat vooral om het centrum van de stad waar de meeste van alle B&B's van de hoofdstad zich bevinden.

*B&B's zijn kamers die je kunt huren om te overnachten en te ontbijten.

Vrij naar: AD

Gebruik tekst 3 bij de vragen 36 tot en met 40.

- 1p 36 Welke van de volgende stellingen is juist of onjuist?
- I Amsterdam is populair bij toeristen, maar het stadsbestuur vindt het aantal B&B's in het centrum te hoog.
 - II Dat toeristen Amsterdam mooi vinden heeft niets te maken met beeldvorming.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.

- 1p 37 In tekst 3 gaat het inhoudelijk over een:
- A compromis tussen het stadsbestuur en de B&B-eigenaren.
 - B gemeenschappelijk belang van het stadsbestuur en de B&B-eigenaren.
 - C positieve actie van het stadsbestuur en de B&B-eigenaren.
 - D tegengesteld belang van het stadsbestuur en de B&B-eigenaren.
- 1p 38 Als het stadsbestuur de regels voor de B&B's echt wil gaan aanpassen in Amsterdam, wie zal daar dan uiteindelijk over beslissen?
- A de gemeenteraad van Amsterdam
 - B de verantwoordelijke minister in Den Haag
 - C de verantwoordelijke wethouder van Amsterdam
 - D het stadsbestuur zelf
- 1p 39 Naast toeristen die graag naar Amsterdam komen, zijn er ook genoeg mensen die niet komen, omdat ze vinden dat Amsterdam een slechte naam heeft. Hoe noem je het verschijnsel dat mensen bewust en onbewust kiezen wat ze willen zien en horen?
- A identificatie
 - B imitatie
 - C selectief waarnemen
 - D vooroordeel
- 1p 40 Alle B&B-eigenaren willen natuurlijk graag hun B&B behouden. Hebben zij de mogelijkheid om tegen het voornemen van het stadsbestuur in te gaan?
- A Ja, want iedere burger heeft het recht om politieke besluitvorming te beïnvloeden.
 - B Ja, want de eigenaren hebben altijd het recht om hun B&B open te houden.
 - C Nee, want als het stadsbestuur dat wil, dan staat dat vast.
 - D Nee, want je kunt alleen invloed uitoefenen als je in de politiek zit.

Tekst 4

Lachgascilinders in het vuilnis 'levensgevaarlijk'

- I Sinds 1 januari 2023 is lachgas verboden in Nederland. De cilinders voor lachgas worden nu door de consumenten bij het grof vuil gedaan, omdat ze nergens meer ingewisseld kunnen worden. Maar ontploffende lachgascilinders tussen het grof vuil in de verbrandingsovens zorgen voor levensgevaarlijke situaties bij afvalbedrijven.
- II De *afvalbranche** trekt aan de noodrem en is woest op het kabinet. 'De *lachgaswet*** had nooit zo ingevoerd mogen worden. Het is een wonder dat er nog niemand gewond is geraakt', aldus een woordvoerder van een afvalbedrijf.
- III Vanwege de gevaarlijke ontploffingen maken de gemeentelijke inzamelbedrijven bekend dat gebruikers hun lachgascilinders voortaan mogen inleveren bij de milieustraat. Dat is opmerkelijk, want officieel mogen de milieustraten deze (illegale) producten niet aannemen.
- IV 'De branche kan eigenlijk niet anders', zegt de directeur van de branchevereniging. 'We vragen het kabinet al acht maanden om een oplossing, maar er gebeurt niks. Als de cilinders in de milieustraat worden ingeleverd, gebeurt het in ieder geval veilig'.

**Afvalbranche* is de groep van afvalverwerkers

***Lachgaswet*: Het lachgasverbod ging van kracht op 1 januari 2023. Vanaf die datum staat lachgas op lijst II van de Opiumwet, wat betekent dat het dan onder andere verboden wordt om lachgas binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen, te verkopen of te hebben. Het doel van het verbod is om recreatief gebruik terug te dringen en het aanbod te beperken vanwege de grote gezondheidsrisico's.

Naar: TC Tubantia

Gebruik tekst 4 bij de vragen 41 tot en met 45.

- 1p 41 De lachgaswet (alineea II) is op 1 januari 2023 ingevoerd. Wie heeft die wet goedgekeurd?
- A de afvalbranche
 - B de minister van Binnenlandse Zaken
 - C het kabinet
 - D het parlement

- 1p **42** In alinea IV staat dat het kabinet niet met een oplossing komt. Klopt het dat een nieuwe wet niet meer veranderd kan worden?
- A** Dat klopt niet, want de koning kan altijd opdracht geven om een wet weer te veranderen.
 - B** Dat klopt niet, want de samenleving verandert voortdurend, waardoor de overheid wetten moet kunnen aanpassen.
 - C** Dat klopt, want als de overheid wetten steeds gaat aanpassen, weten de burgers niet waar ze aan toe zijn.
 - D** Dat klopt, want een nieuwe wet maken kost heel veel tijd en er is heel goed over nagedacht.
- 1p **43** De afvalbranche is woest op het kabinet (alinea II). Welke van de volgende stellingen is juist of onjuist?
- I Het kabinet hoort bij de politiek.
 - II De afvalbranche is een actiegroep.
- A** Alleen I is juist.
 - B** Alleen II is juist.
 - C** I en II zijn beide juist.
 - D** I en II zijn beide onjuist.
- 1p **44** Bij welk gevolg kun je zeggen dat de directeur het probleem van de lachgascilinders op de politieke agenda heeft gekregen?
- I Als een Tweede Kamerlid vragen stelt aan de minister.
 - II Als de krant er een artikel over schrijft.
- A** Alleen I is juist.
 - B** Alleen II is juist.
 - C** I en II zijn beide juist.
 - D** I en II zijn beide onjuist.
- 1p **45** Al acht maanden vraagt de afvalbranche het kabinet om een oplossing voor de gevaarlijke situaties bij de afvalbedrijven. Wat kan de branchevereniging nog meer doen om haar vraag kracht bij te zetten?
- I De medewerkers van de milieustraten kunnen gaan staken.
 - II De branchevereniging kan aandacht vragen bij Tweede Kamerleden.
- A** Alleen I is juist.
 - B** Alleen II is juist.
 - C** I en II zijn beide juist.
 - D** I en II zijn beide onjuist.